

Wzmianka: postanowieniem z dnia 20.05.2022r. sprostowano wyrok w ten sposób , że w punkcie 2, zamiast sformułowania „ z siedzibą w W.” wpisać prawidłowo „ z siedzibą we W.” oraz postanowieniem z dnia 08.07.2022r. sprostowano wyrok poprzez dodanie w wersie 9 wyroku po słowach: „w B.” słów: „na rozprawie”.

Sygn. akt: I C 1048/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Rybarczyk
Protokolant:	Sekretarz sądowy Joanna Dudzińska

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2022 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa **P. P., I. P.**

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą we W.

o zapłatę i ustalenie

1. Zasądza od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwotę 145.195,29 zł (sto czterdzieści pięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt pięć złotych 29/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 17 sierpnia 2021 r do dnia zapłaty.
2. Ustala, że umowa kredytu nr (...) zawarta w dniu 8 sierpnia 2008 pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. jest nieważna.
3. Zasądza od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwotę 6434 zł (sześć tysięcy czterysta trzydzieści cztery złote 00/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu kosztów procesu.

SSO Wojciech Rybarczyk

Sygn. I C 1048/21

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W., powodowie P. P. oraz I. P. domagali się:

- 1/ zasądzenia od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kwoty 145.195,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu numer (...);

2/ ustalenie, że umowa kredytu numer (...) zawarta w dniu 8 sierpnia 2008r. pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. jest nieważna

ewentualnie:

3/ zasądzenia od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kwoty 145.195,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu numer (...);

ewentualnie:

4/ ustalenie, że umowa kredytu numer (...) zawarta w dniu 8 sierpnia 2008r. pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. jest nieważna;

ewentualnie:

5/ zasądzenia od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kwoty 52.789,75 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nadpłat dokonanych w związku z zastosowaniem przez stronę pozwaną niedozwolonych klauzul indeksacyjnych w umowie kredytu numer (...).

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 8 sierpnia 2008r powodowie zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą we W. – obecnie (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W.- umowę kredytu numer (...), której przedmiotem było udzielenie kredytu w kwocie 89.677,29 CHF z przeznaczeniem na zakup domu jednorodzinnego położonego w miejscowości I. przy ul. (...), działki nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) w Sądzie Rejonowym w Inowrocławiu. Powodowie wyjaśnili, iż udzielony im kredyt miał charakter kredytu denominowanego do waluty obcej tj. do franka szwajcarskiego.

Dalej, powodowie zauważyli, że w łączącej ich z pozwanym umowie znajdują się niedozwolone postanowienia. Ich zdaniem łącząca strony umowa, z wyjątkiem wysokości oprocentowania kredytu oraz prowizji Banku, nie była z nimi indywidualnie negocjowana. Powodowie stwierdzili również, że klauzulę indeksacyjną należy uznać za określającą podstawowe świadczenia w ramach zawartej umowy. Dodali też, iż kwestionowane postanowienia umowne zostały sformułowane niejednoznacznie, bowiem odwołują się do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie przez jedną ze stron umowy- bank- ustalanego kursu walut, bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany walut. W tym kontekście powodowie stali na stanowisku, że pozwany miał pełną swobodę decyzyjną w zakresie w/w mechanizmu.

Podsumowując powodowie wskazali, że postanowienia stosowane przez pozwanego dotyczące zasad ustalania kursów wymiany walut są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy jako konsumentów.

W odpowiedzi pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości zarówno co do żądania głównego, jak i ewentualnego oraz zasądzenia od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania według spisu kosztów, który zostanie złożony na rozprawie, a w razie niezłożenia takiego spisu, według norm przepisanych wraz z kosztami opłaty skarbowej w wysokości 51 zł.

Z uzasadnienia wynika, że powodowie w trakcie procesu przedkontraktowego w sposób należyty zostali poinformowani o ryzykach związanych z kredytem powiązany z walutą. Pozwany zaznaczył przy tym, iż zarówno rodzaj kredytu, jak i jego waluta były elementem indywidualnych uzgodnień stron. Jego zdaniem strona powodowa miała zdolność kredytową w zakresie wnioskowanej kwoty również w złotych polskich a także, że w ramach

wykonywania umowy mogła spłacać swoje zobowiązanie bezpośrednio we franku szwajcarskim. Pozwany stwierdził, że uznanie umowy za nieważną skutkowałoby tym, że Bank pozostawałby potrójnie stratny.

Pozwany zakwestionował również, jakoby umowa była sprzeczna z naturą tego rodzaju stosunku obligacyjnego, a także z zasadami współżycia społecznego oraz dobrymi obyczajami. Jako nieprawdziwe uznał stwierdzenie, że stosowny przez Bank kurs waluty był ustalany w sposób arbitralny i jednostronny. Pozwany nie zgodził się z tezą, iż łącząca strony procesu umowa rażąco godzi w równowagę kontraktową jej uczestników.

Podsumowując strona pozwana w formie ewentualne podniosła zarzut potrącenia kwoty 180.636,97 zł.

Na rozprawie z dnia 15 marca 2022r. Sąd pouczył powodów o skutkach unieważnienia umowy. Powodowie podtrzymali swoje żądania. /k.219/

W dalszym toku procesu strony nie zmieniły swoich stanowisk procesowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 sierpnia 2008r powodowie zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą we W. – obecnie (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W.- umowę kredytu numer (...), której przedmiotem było udzielenie kredytu w kwocie 89.677,29 CHF z przeznaczeniem na zakup domu jednorodzinnego położonego w miejscowości I. przy ul. (...), działki nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) w Sądzie Rejonowym w Inowrocławiu. Kredyt był denominowany do franka szwajcarskiego (par. 1 umowy). Powodowie umowę zawarli jako konsumenci.

W paragrafie 4 umowy wskazano, iż kredyt zostanie powodom wypłacony w całości w terminie 3 dni roboczych po spełnieniu przez kredytobiorców wszystkich warunków wypłaty określonych w załączniku nr 2 do umowy w następujący sposób:

- do równowartości 170.000 zł (co stanowiło kwotę 87.918 CHF przeliczoną według kursu kupna dewiz z dnia 21 lipca 2008r.) na rachunek wskazany przez Zbywcę w umowie kupna- sprzedaży kredytowanej nieruchomości,
- do równowartości 3.400 zł (co stanowiło kwotę 1.758,38 CHF przeliczoną według kursu kupna dewiz z dnia 21 lipca 2008r.) na rachunek wskazany przez Kredytobiorcę w dyspozycji wypłaty kredytu, z przeznaczeniem na zabezpieczenie różnic kursowych.

W ustępie 2 w/w paragrafu ustalono, iż kredyt zostanie wypłacony przez Bank w złotych polskich po przeliczeniu kwoty określonej w paragrafie 1 według aktualnego kursu kupna dewiz, obowiązującego w Tabeli kursów walut w (...) Banku w dniu wypłaty kredytu.

Od udzielonego powodom kredytu Bank pobierał prowizję, która wynosiła 847,33 CHF. (par. 2 umowy).

W Załączniku nr 1 do umowy uregulowano sposoby zabezpieczenia spłaty kredytu, którymi były: hipoteka umowna łączna kaucyjna do kwoty 134.515,94 CHF na nieruchomości położonej w I. przy ul. (...), działka nr (...) oraz nieruchomości położonej w I. przy ul. (...), działki nr (...), a także przystąpienie do umowy zbiorowego ubezpieczenia nieruchomości mieszkalnych będących przedmiotem zabezpieczenia hipotecznego (...) S.A. (par. 3 umowy, załącznik nr 1 do umowy)

Kredytobiorcy byli zobowiązani do spłaty kredytu w 360 równych ratach kapitałowo- odsetkowych, a także do spłaty opłat i prowizji wynikających z umowy i aktualnego cennika w oznaczonych terminach spłaty. Wysokość poszczególnych rat była określona w harmonogramie spłat, stanowiącym Załącznik nr 3 do umowy.

W paragrafie 13 ust. 4 umowy powodowie oświadczyli, że zostali poinformowani o ponoszeniu ryzyka zmiany kursów walutowych (ryzyko walutowe) oraz ryzyka zmiany stopy procentowej, a także że zostali poinformowani, iż zmiana

kursu walutowego oraz zmiana stopy procentowej będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość rat kredytu. Powodowie oświadczyli także, że ponoszą w/w ryzyka.

Integralną część umowy o kredyt stanowił Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych (...) Bank. W jego paragrafie 20 ust. 4 wskazano, iż rata kredytu spłacana będzie przez klienta w złotych polskich i przeliczana na walutę rachunku po aktualnym kursie sprzedaży dewiz obowiązującym w Banku w dniu zaksięgowania wpłaty lub przelewu na rachunek.

W paragrafie 5 umowy strony uzgodniły, że kredyt będzie oprocentowany według zmiennej stopy bazowej oraz stałej marży Banku (1,5 %). Na dzień zawarcia umowy stopa procentowa wynosiła 4,27 % w stosunku rocznym, przy czym stopa bazowa początkowa wynosiła 2,77% a marża Banku 1,50%. Jako stopę bazową przyjęto Rynkową Stopę Referencyjną LIBOR 3M.

Powodowie we wniosku kredytowym początkowo wskazali kwotę 290.000 zł, którą następnie obniżyli do 170.000 zł.

W dniu 13 czerwca 2019 r. strony umowy podpisały aneks, na podstawie którego dokonano zmiany zabezpieczenia kredytu w zakresie ubezpieczenia nieruchomości, będącej przedmiotem zabezpieczenia hipotecznego.

Dowód: umowa kredytu nr (...) z dnia 8 sierpnia 2008r., k. 40-46; załącznik nr 1 i 2 do umowy kredytu nr (...) z dnia 8 sierpnia 2008r., k. 47-48; Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A., k. 49-61; zaświadczenie o zarobkach, k. 134; wniosek o kredyt, k. 135-140; ocena wniosku o kredyt mieszkaniowy/ decyzja kredytowa, k. 144-145; wniosek o zmianę decyzji kredytowej, k. 146; ocena wniosku o kredyt mieszkaniowy/ decyzja kredytowa, k. 147-148v; oświadczenie właścicieli o ustanowieniu hipoteki, k. 149; wniosek o wpis w księdze wieczystej, k. 150-153; dyspozycja wypłaty kredytu, k. 154- 154v; akceptacja przelewu z rachunku kredytowego, k. 155; rejestracja z przelewu rachunku kredytowego, k. 156-158; wniosek o zmianę w umowie kredytowej, k. 160-160v; aneks, k. 161-162.

Powodowie zawierali umowę jako konsumenci, ponieważ umowa nie miała związku z jakąkolwiek ich działalnością gospodarczą lub zawodową. Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego, bez możliwości negocjacji jej treści. Swoboda wyboru powodów ograniczała się jedynie do możliwości jej zawarcia bądź odmowy zawarcia na warunkach przedstawionych jednostronnie przez pozwany bank. Oferta kredytu w (...) została przedstawiona przez pracownika banku powodom jako korzystna i bezpieczna z uwagi na stabilność waluty. Informowano ich, że wahania kursu (...) mogą wystąpić w granicach kilkudziesięciu groszy. Powodowie polegali na informacjach uzyskanych od przedstawiciela banku. Stronie powodowej nie wytłumaczono mechanizmu indeksacji kredytu.

Powodowie w zakresie wnioskowanej kwoty kredytu, posiadali zdolność zarówno dla oferty we frankach szwajcarskich, jak i dla kredytu złotowego. Powodowie nie mieli realnych możliwości negocjowania postanowień umowy.

Przed zawarciem umowy powodowie byli na trzech spotkaniach w banku. Przed podpisaniem umowy kredytobiorcy mieli możliwość zapoznania się z treścią umowy, którą przeczytali. Powodowie zadawali pracownikowi pozwanego pytania w zakresie jej treści, na które uzyskiwali satysfakcjonujące, uspokajające ich wątpliwości odpowiedzi. Powodom nie wytłumaczono, jak będzie wyglądał mechanizm przeliczenia franków szwajcarskich na złotówki oraz po jakim kursie będzie on dokonywany. Pracownik pozwanego zapewniał powodów, że frank szwajcarski jest stabilny, a ewentualne wahania mogą być niewielkie.

/okoliczności bezsporne/ a nadto: e-protokół rozprawy z dnia 15 marca 2022r., zeznania powoda, k. 222.

Od 27 grudnia 2006r. w pozwanym Banku obowiązywała procedura ZP 142/2006 dotycząca zasad informowania Klientów o ryzyku dla kredytów mieszkaniowych wraz z informatorem: Informacja dla Klientów (...) Banku o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytów mieszkaniowych.

Dowód: komunikat, k. 113; Z. informowania Klientów o ryzyku dla kredytów mieszkaniowych, k. 114-116v; Z. udzielania kredytów (...), k. 117-129; Z. udzielania kredytów oraz pożyczek hipotecznych denominowanych, k. 130-133.

W wykonaniu przedmiotowego zobowiązania, powodowie w okresie od 4 października 2008r. do 4 lipca 2020r. zapłacili pozwanemu łącznie 145.195,29 zł.

Dowód: pismo z dnia 30 lipca 2020r., k. 62; zestawienie wpłat, k. 63-66; zaświadczenie, k. 67; harmonogram spłat, k. 163-178.

Pismem z dnia 6 listopada 2020r. powodowie złożyli reklamację w pozwanym Banku, której przedmiotem był brak w umowie postanowień wymaganych przez powszechnie obowiązujące przepisy prawa oraz zastosowanie w niej postanowień sprzecznych z dobrymi obyczajami, które jednoznacznie prowadzą do naruszenia interesów powodów jako konsumentów. W związku z tym powodowie zażądali zwrotu w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma wszelkich kwot stanowiących nadpłacone raty w związku z nieuprawnionym waloryzowaniem spłaty kredytu. Pozwany Bank nie znalazł podstaw do uznania łączącej strony umowy za nieważną i negatywnie rozpatrzył reklamację powodów.

Dowód: pismo z dnia 6 listopada 2020r., k. 69-74; pismo z dnia 8 grudnia 2020r., k.78-79.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w/w dokumentów złożonych przez strony w toku postępowania, jak również na podstawie przesłuchania obu powodów.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie dokumenty zebrane w aktach sprawy, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto autentyczność tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd zeznania powodów, albowiem w znacznej części korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powodowie przedstawili okoliczności, w których zaproponowano im zawarcie umowy kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem (...), jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych. Jako konsumenci, a zatem słabsza strona obrotu gospodarczego polegali na zaufaniu pracowników banku, którzy zapewniali ich o korzyści wyboru kredytu waloryzowanego do waluty obcej (...), jak również o stabilności kursu franka szwajcarskiego.

Sąd pominął dowody z zeznań świadków: M. S., P. M. oraz A. S., ponieważ zmierzały one jedynie do przedłużenia postępowania, a przedstawione przez tych świadków okoliczności nie były istotne dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu gdyż osoby te nie uczestniczyły w czynnościach związanych z zawarciem spornej umowy. Sąd pominął również dowód z opinii biegłego, albowiem na etapie rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia powodów Sąd doszedł do przekonania, iż roszczenie ewentualne obejmujące tzw. „odfrankowanie” kredytu nie zasługiwało na uwzględnienie. Nadmienić również trzeba, że wysokość dochodzonych pozwem świadczeń nie była kwestionowana przez pozwanego oraz wynika z przedłożonych przez obie strony procesu zaświadczeń i harmonogramów spłat.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo główne zasługiwało na uwzględnienie.

Powodowie formułując swoje żądanie główne domagali się zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kwoty 145.195,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu numer (...), a także ustalenia, że umowa kredytu numer (...) zawarta w dniu 8 sierpnia 2008r. pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. jest nieważna. Sformułowali również trzy alternatywne żądania ewentualne, które polegały na:

1/ zasądzeniu od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kwoty 145.195,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu numer (...);

2/ ustaleniu, że umowa kredytu numer (...) zawarta w dniu 8 sierpnia 2008r. pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą we W. jest nieważna;

3/ zasądzeniu od pozwanego solidarnie, ewentualnie łącznie na rzecz powodów kwoty 52.789,75 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nadpłat dokonanych w związku z zastosowaniem przez stronę pozwaną niedozwolonych klauzul indeksacyjnych w umowie kredytu numer (...).

Sąd rozpoznał żądanie główne powodów sprowadzające się do ustalenia nieważności pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego umowy kredytowej z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co miało dawać pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Dopiero bowiem przy ustaleniu skuteczności, bądź nie, wiążącego strony zobowiązania, możliwe byłby zasądzenie na rzecz powodów dochodzonej przez nich kwoty.

Wskazać należy, że kwestionowane przez powodów postanowienia umowy, a więc: par. 4 ust. 1 i 2 umowy, a także par. 20 ust. 4 Regulaminu spełniają wszystkie przesłanki pozytywne, niezbędne do uznania ich za postanowienia abuzywne w rozumieniu (...) § 1 k.c., i jako takie nie wiążą powodów. Ich wadliwość sprowadza się do pozostawienia bankowi możliwość jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązań powodów, bowiem kurs (...) ustalany był przez bank w oparciu o wskazane przez niego- a nieznane powodom- kryteria. Powodowie byli natomiast pozbawieni jakiegokolwiek wpływu na sposób ustalania tego kursu, a faktycznie nie mieli nawet możliwości kontroli prawidłowości ustalania tego kursu według kryteriów banku. Równocześnie bank określając w w/w postanowieniach umowy według jakiego kursu dokonywane będą rozliczenia stosował zarówno kurs sprzedaży, jak i kurs kupna ustalony w tabelach banku. Mechanizm indeksacji powodował, że bank uzyskiwał dodatkowe wynagrodzenie za korzystanie przez powodów z kredytu, wynikające z różnic kursu sprzedaży i kupna (...), bowiem kwestionowane postanowienia umowy były tak ukształtowane, aby korzyści z różnicy kursu kupna i sprzedaży podczas spłaty kredytu czerpał bank, a całe ryzyko zmiany kursu franka ponosili kredytobiorcy, czego im zresztą przy zawarciu umowy w ogóle nie uświadomiono.

Nie budzi przy tym wątpliwości Sądu fakt, że zasadniczą przyczyną wystąpienia przez powodów z pozwem w niniejszej sprawie jest to, iż w okresie po zawarciu umowy nastąpił znaczący wzrost kursu (...), który spowodował poważny wzrost wysokości ich zobowiązań wobec banku. W tym kontekście dla oceny zasadności żądań powodów miało znaczenie to, czy zostali oni w sposób należyty pouczeni przez pozwanego bank o wszystkich ewentualnych konsekwencjach zawarcia umowy waloryzowanej kursem (...).

W sprawie bezsporne było, że strony zawarły umowę kredytu denominowanego na kwotę 89.677,29 CHF. Wypłata kredytu nastąpiła w walucie polskiej i w takiej samej walucie powodowie spłacali swoje zobowiązanie. Powodowie zgodnie z umową mieli obowiązek spłacać kredyt w 360 równych miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. Do dnia wniesienia pozwu powodowie spłacili na rzecz banku znaczną część udzielonego im kredytu. Zgodnie z przedłożonym zaświadczeniem pochodzącym od pozwanego banku wynika, iż w okresie 4 października 2008r. do 4 lipca 2020r. powodowie uiszcili na rzecz Banku 145.195,29 zł.

Sąd ustalił również, że przedmiotowa umowa zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powodowie wyjaśnili w wiarygodny sposób, że nie mieli żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznają za abuzywne. Praktycznie swoboda powodów sprowadzała się do możliwości zawarcia lub nie przedmiotowej umowy.

Pozwany nie dopełnił spoczywających na nim obowiązków informacyjnych względem powodów. Na etapie zawierania umowy, przedstawiciel pozwanego banku nie przekazał powodom jakichkolwiek informacji w zakresie kształtowania kursów walut w tabelach kursowych. Powodom nie wytłumaczono również zasad ustalania kursu przez bank. W rezultacie strona powodowa nie wiedziała, jak ewentualny wzrost kursu franka szwajcarskiego wpłynie na ich bieżące saldo oraz wysokość rat kredytowo - odsetkowych. Braku spełnienia wymogów informacyjnych przez pozwanego nie sposób również konwalidować poprzez przyjęcie, że samo podpisanie przez kredytobiorców umowy, w której zawarto lakoniczną wzmiankę o poinformowaniu ich o ryzykach kursowym i walutowym stanowi należyte pouczenie o niekorzystnych dla powodów ekonomicznych skutkach wzrostu kursu o 50%, czy nawet 100%. Zawarcie w umowie (jak w sprawie niniejszej), czy też w osobnym oświadczeniu informacji o obciążających kredytobiorcę ryzykach związanych z kredytem denominowanym może być oceniane jedynie z perspektywy formalnego pouczenia o w/w zagrożeniach ekonomicznych. Nie sposób bowiem przyjąć, że samo złożenie podpisu przez powodów jest równoznaczne z należyтым przedstawieniem im wszystkich możliwych do zaistnienia sytuacji, które mogą wpłynąć na wysokość ich zadłużeniam tym bardziej, że są oni tych zagrożeń w pełni świadomi.

Strona pozwana nie przedstawiła Sądowi żadnego wartościowego materiału dowodowego, który wskazywałby na to, że przekazała powodom istotne informacje, które pozwalałyby im ocenić rzeczywisty poziom ryzyka związanego z kredytem denominowanym, w tym także oszacować rzeczywisty całkowity jego koszt. Bank nie udzielił informacji, które umożliwiłyby powodom rozeznanie się co do tego, jak duże jest ryzyko wzrostu kursu (...) w relacji do PLN, uwzględniając przy tym wieloletni okres związania stron umową kredytu. Za wystarczające pouczenie w tym zakresie nie sposób także traktować informacji, że kurs franka szwajcarskiego jest stabilny i może wzrosnąć nieznacznie.

Powołane przez powodów klauzule tj. par. 4 ust. 1 i 2 umowy, a także par. 20 ust. 4 Regulaminu w rzeczywistości mogą zostać uznane za niedozwolone. Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Jednocześnie zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Zaznaczyć należy, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Powodowie zawarli przedmiotową umowę jako osoby fizyczne celem sfinansowania zakupu domu jednorodzinnego. W świetle powyższego nie budzi wątpliwości, że powodowie w niniejszej sprawie posiadają status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Powodowie wykazali w toku postępowania, że wskazane klauzule nie zostały przez nich uzgodnione z bankiem, a ich rola w procesie zawierania umowy sprowadzała się w zasadzie do podjęcia decyzji o zawarciu lub nie umowy przygotowanej uprzednio przez bank. Jednocześnie powołane przez powodów klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powodów. Przede wszystkim konstrukcja indeksacji, znajdująca się w umowie powoduje możliwość narzucenia przez bank wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń powodów. Ustalenie ich wysokości wiązało się bowiem z koniecznością odwołania się do kursu walut ustanawianych w wewnętrznej, dowolnej i nieznannej powodom tabeli kursów banku. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, podług którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17). Co więcej, nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał

kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Istotne jest jedynie, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a w konsekwencji – wysokości zobowiązań konsumenta.

Dalej wskazać należy, że kwota podlegająca zwrotowi na rzecz banku nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Ponadto wskazać należy, że zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Oznacza to, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą winna wyznaczać kwota kapitału mu udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Wszelkie zapisy umowne dopuszczające dowolną waloryzację są sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c. i rażąco naruszają interesy konsumenta. Kwestionowane przez powodów postanowienia umowy pozostawiające wyłącznie bankowi sposób ustalania kursu (...) należy uznać za niedozwolone, gdyż dawały pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości rat i odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności – w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Nieprecyzyjne i dowolne odwołanie się do bliżej nieznannej tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby przez bank narusza wskazany przepis. Szczególnie istotne jest to, że strona powodowa nie wiedziała i nie mogła wiedzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona ich rata, a także kapitał. Z każdym kolejnym miesiącem powodowie nie wiedzieli więc w praktyce ile wynosi rata, którą zobowiązani są uiścić na rzecz banku. Naruszenie więc przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe jest oczywiste. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe tylko się pogłębia, albowiem brak jest wówczas jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Powoduje to w efekcie nieważność całej umowy kredytowej – zgodnie z treścią art. 58 k.c. Dodać ponadto trzeba, że umowę należy ocenić jako sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także i z tej przyczyny, że nawet, gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam fakt znacznego wzrostu kursu franka szwajcarskiego, w dniu zawarcia umowy powodowie obejmowali swoją świadomością możliwość kilkuprocentowej wyżki i jej skutki. Taka świadomość ryzyka nie obejmuje, w ocenie Sądu, świadomego ryzyka uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie wyżki kursu o 100%. To na pracownikach banku, jako profesjonalistach, spoczywa obowiązek wyczerpującego wyjaśnienia konsumentowi skutków takich zdarzeń, istoty gwarantowania waluty przez kraj emisji i możliwych skutków jej uwolnienia, w celu uzyskania pełnego obrazu ryzyka i możliwości jego rozważenia. Ponadto, o sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego, w powiązaniu z powyższymi rozważaniami, świadczy także fakt, że w przypadku tak znacznego, niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę. Bank natomiast, który wypłacił powodom kredyt w złotych polskich, a następnie tylko deklarował fakt konieczności zakupu waluty obcej nie wykazał, aby za pobierane od powodów raty rzeczywiście po tym rosnącym kursie ją nabywał. Pozwany pozyskiwał do swojej dyspozycji środki znacznie wyższe, niż zaangażował, w związku z niemal podwojonym kursem franka szwajcarskiego – tak dalece niewspółmierne do środków wydatkowanych i rozsądnych zysków, że skutek ten czyni ważność umowy niemożliwą do obrony.

Z uwagi na uznanie przez Sąd abuzywności klauzul waloryzacyjnych, konieczne stało się dokonanie analizy ewentualnych skutków prawnych, do których prowadziłoby wyeliminowanie ich z umowy stron. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 zd. pierwsze k.c., postanowienia te nie wiązałyby powodów i to od momentu zawarcia umowy kredytowej. Powyższe rozstrzygnięcie powoduje, że postanowienia te stają się bezskuteczne wobec powodów, lecz jednocześnie powoduje to powstanie pewnego rodzaju „luki” w stosunku prawnym. W związku z tym powstaje problem możliwości uzupełnienia umowy innymi postanowieniami. Z bogatego dorobku orzeczniczego (...) wynika, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy zastąpił nieuczciwe postanowienie umowne przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (por. m.in. wyrok z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. akt C-26/13). Jednakże w orzecznictwie sądów krajowych wielokrotnie potwierdzano, że w polskim porządku prawnym nie istnieją przepisy o charakterze deklaratywnym, którymi można by w ten sposób „zapłacić” niejako powstałe braki w umowie. W ocenie Sądu utrzymanie umowy w pozostałym zakresie (tzw. „odfrankowanie” kredytu) również nie jest możliwe, albowiem uczyniłoby to umowę niemożliwą do wykonania. Wedle stanowiska banku, ewentualne stwierdzenie nieważności przedmiotowej umowy miałyby szczególnie szkodliwe skutki dla konsumenta. Na marginesie wskazać należy, że zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 3 października 2019 r. (w sprawie C-260-18), sąd krajowy nie jest również władny uzupełniać powstałej wobec uznania za bezskuteczne niektórych z postanowień umowy luki poprzez odwołanie się do kursu średniego NBP.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd doszedł do przekonania, że żądanie strony powodowej dotyczące ustalenia nieważności przedmiotowej umowy kredytowej jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą powodów, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c., a bez wyeliminowanych postanowień jej wykonanie nie jest możliwe. Powodowie mają przy tym interes prawny określony w treści art. 189 k.p.c. w ustaleniu tej nieważności, albowiem takie ustalenie rozstrzyga ostatecznie o ich prawach i obowiązkach, które wynikają z istniejącego stosunku zobowiązaniowego. Ustalenie nieważności przedmiotowej umowy ma ten skutek, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Są więc obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony umowy wzajemnej.

Zgodnie art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. Świadczenie spełnione jako wykonanie nieważnej czynności prawnej jako nienależne jest jednym z przypadków tej instytucji (art. 411 k.c.) W sprawie niniejszej mamy do czynienia z nieważnością umowy wzajemnej, przy czym świadczenia stron miały charakter jednorodząjowy (pieniężny). Po jej zawarciu bank przekazał do dyspozycji powodów określony kapitał. Następnie przez wiele lat powodowie spełniali świadczenia odpowiadające określonym w umowie ratom kapitałowo-odsetkowym, dokonując wpłat.

Tego rodzaju sytuacja nakazuje rozważenie zasadności roszczenia głównego powodów o zapłatę z uwzględnieniem przepisu art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Istota problemu sprowadza się do wykładni sformułowania zużył lub utracił (korzyść) w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu, nakazuje jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Natomiast nie można jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten jest dostrzegany jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondycji (nakazującej niezależne rozliczenia roszczeń) i tzw. teorii salda (uznającej, że w razie świadczeń wzajemnych istnieje tylko roszczenie wobec tego podmiotu, który uzyskał korzyść o większej wartości).

Zgodnie z zapatrywaniem, któremu wyraz dał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21), w przypadku następczej nieważności umowy jak w sprawie niniejszej, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Uwzględniając fakt, że powołana uchwała zyskała moc zasady prawnej, a co za tym idzie jako taka stanie się wiążącym elementem orzekania przez Sąd Najwyższy w innych

tego rodzaju sprawach, Sąd uznał za zasadne przyjęcie prezentowanego poglądu za w pełni przystające do sytuacji faktycznej, prawnej oraz procesowej w niniejszej sprawie, co skutkowało uwzględnieniem roszczenia głównego o zapłatę, wyrażającego się sumą spłat powodów za wskazany w pozwie okres.

Sąd wskazuje, że pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł ewentualny zarzut potrącenia, na wypadek unieważnienia umowy kredytu. Wspomnieć należy, iż pełnomocnik pozwanego posiadał stosowane umocowanie do złożenia przedmiotowego zarzutu (k. 106 akt). W ocenie Sądu zarzut potrącenia nie odniósł jednak skutku. Oświadczenie o potrąceniu wierzycelności powinno być złożone dłużnikowi wzajemnemu osobiście. Doręczenie pisma procesowego zawierającego takie oświadczenie pełnomocnikowi procesowemu dłużnika wzajemnego nie wywiera skutków przewidzianych w art. 61 § 1 zdanie pierwsze k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., II CSK 862/14, OSNC - ZD 2017 nr A, poz. 8). Pozwany twierdził, iż z uwagi na niejednoznaczne brzmienie zakresu umocowania pełnomocnika powodów, pismo zawierające w/w zarzut zostało przez niego wysłane listem poleconym bezpośrednio do każdego z powodów. Strona pozwana nie doręczyła jednak potwierdzenia nadania przesyłki, ani również potwierdzenia jej odbioru przez powodów. W tych okolicznościach nie sposób uznać, że powodowie zapoznali się z pismem, tym bardziej, że są reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, który- jak słusznie zauważył pozwany- nie jest umocowany do przyjmowania oświadczeń materialnoprawnych w imieniu swoich mandantów.

Niezależnie od tego ww. oświadczenie było złożone warunkowo ("wyłącznie w przypadku uznania przez Sąd zasadności żądań powodów z pkt I pozwu"), co również powodowało jego nieskuteczność. Warunkowy charakter oświadczenia o potrąceniu wynikał z faktu, że pozwany twierdził stanowczo, że umowa zawarta z powodami była ważna. Tymczasem przyjmuje się, że niedopuszczalne jest zastrzeżenie warunku w przypadku składania jednostronnych oświadczeń woli o charakterze prawnokształtującym (K. Mularski w M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz, uwagi do art. 496). Zastrzeżenie warunku powoduje w przypadku takiej czynności jej nieważność z uwagi na sprzeczność z prawem, co wynika z art. 89 k.c. umożliwiającego zastrzeżenie warunku tylko w przypadku czynności prawnych, których właściwość na to pozwala. Oświadczenie o potrąceniu ma zaś charakter jednostronnej czynności prawnej, której charakter nie pozwala na dokonywanie jej warunkowo.

Uznając brak zasadności podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu potrącenia, Sąd bacząc na treść art. 498 § 1 k.c. podkreśla, iż dochodzona przez pozwanego wierzycelność nie jest wymagalna. Bank nie wypowiedział kredytobiorcom umowy- nie wzywał ich również do zapłaty. Z uwagi na powyższą argumentację, Sąd nie uwzględnił zarzutu potrącenia podniesionych przez stronę pozwaną.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 145.195,29 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 17 sierpnia 2021r. do dnia zapłaty. (punkt 1 wyroku)

W punkcie 2 Sąd orzekł na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalając nieważność stosunku prawnego- umowy kredytowej nr (...) zawartej w dniu 8 sierpnia 2008r. pomiędzy P. P. oraz I. P. a (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W..

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając przegrywającego pozwanego równowartością poniesionych przez powodów: opłaty od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 5400 zł, powiększonego o opłaty skarbowe od pełnomocnictw – 34 zł. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.434 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3 wyroku).

SSO Wojciech Rybarczyk